

Модернізація змісту професійної освіти – умова підготовки компетентного фахівця нової формації

Збірник матеріалів конференції

Київський національний торговельно-економічний університет
Комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти» Житомирської обласної ради
Житомирський торговельно-економічний коледж КНТЕУ
Університетський коледж Київського університету
імені Бориса Грінченка
Вінницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ

Модернізація змісту професійної освіти – умова підготовки компетентного фахівця нової формації

Збірник матеріалів конференції

**Житомир
2017**

УДК 377.091: 005.745 (477) (063)

ББК 74.564 (4 Укр) Я 431

М 74

Рекомендовано до друку вченою радою комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради (протокол №2 від 11.05.2017 року)

Рецензенти:

Ю. С. Запорожцева – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та андрагогіки, КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради.

Я.В. Карлінська – кандидат педагогічних наук, викладач Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Н.Є. Колесник – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з науково-дослідної роботи міжнародних та регіональних зв'язків навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка

Редакційна колегія:

Г.Л. Губарев – директор Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ;

С.В. Кондратюк – заступник директора з навчальної роботи Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ;

І.О. Шумовська – методист Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ;

О.Ф. Мельник – ст. викладач Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ.

Літературний редактор (коректор):

Н.В. Степанчук – викладач української мови та літератури Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ, ст. викладач.

Модернізація змісту професійної освіти-умова підготовки компетентного фахівця нової формції: збірник матеріалів конференції /редкол.: Г.Л. Губарев (голова) [та ін.]. – Житомир: вид О.О. Євенок, 2017.-388 с.

У збірнику представлено матеріали регіональної науково-методичної конференції «Модернізація змісту професійної освіти – умова підготовки компетентного фахівця нової формції».

До збірника увійшли статті з актуальних науково-методичних проблем навчально-виховного процесу у вищих професійних закладах освіти на сучасному етапі модернізації освітнянської сфери. Тематика досліджень стосується переважно особливостей впровадження сучасних технологій навчання у ВНЗ I-II р. а.

Збірник адресується науковцям, викладачам, студентам, педагогам-практикам.

За зміст і якість поданих матеріалів відповідальність несуть автори. Підготовка до публікації, що проводиться редакційною колегією, полягає в доведенні до стандартів прийнятних у межах видання.

3. Зимняя И.А. Интегративный подход к оценке единой социально-профессиональной компетентности выпускников вузов / И.А. Зимняя, Е.В. Земцова // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 5. – С. 14-19.
4. Кадемія М.Ю. Формування професійної компетентності майбутнього фахівця [Електро- нний ресурс] / М.Ю. Кадемія // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. — 2012. — № 32. — С. 32—39. — Режим доступу : <http://www.krpkharkov.ua/archive/2012/32/>
5. Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (компетентнісний підхід)- Київ.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2013.
6. Національна стратегія розвитку освіти на 2012-2021 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/4455.pf>
7. Сергеева Л.М. Практикологічні засади розвитку професійної освіти і навчання. // Зб. статей обласної наук.-практ. конф. «Проблеми та перспективи розвитку робітничих професій у Чернівецькій області: застосування новітніх технологій у навчанні». – Чернівці, ЧНКУ КНТЕУ, 2016. – 160 с.
8. Сичевська Н.С. Формування фахової компетентності майбутніх техніків-технологів у процесі вивчення професійно орієнтованих дисциплін: автореф. дис ... канд. пед. наук / Н. С. Сичевська. – Київ : Б. в., 2012. – 22 с.
9. Сушенцева Л. Методологічні основи проектування змісту професійно-технічної освіти на засадах компетентнісного підходу / Л.Сушенцева // Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. наук. статей / за ред. Н.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченка, Н.Г. Ничкало – Уклад.: М.В. Артюшина, В.П. Тименко та ін. К.: НТУ, 2015. – 768 с.

Теряєва Лариса Анатоліївна,

*аспірант кафедри теорії і методики музичної освіти Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач,
Університетський коледж
Київського університету імені Бориса Грінченки*

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Постановка проблеми Сучасна концепція освіти вимагає якісної підготовки майбутніх учителів музики, а також використання на заняттях з хорового диригування сучасних методів і музичних технологій навчання.

Аналіз досліджень і публікацій. Педагогічна наука має певні досягнення у вивченні проблеми формування методичної компетентності майбутніх учителів музики (Берещенко О., Соловова Н., Сродних Н., Стельмашук З., Хромушин О). Однак недостатньо дослідженою залишається проблема формування методичної компетентності майбутніх учителів музики у процесі вивчення курсу хорового диригування.

Мета статті – виявити особливості підготовки майбутніх учителів музики при вивченні курсу «Хорове диригування».

Виклад основного матеріалу. Диригування – один із видів творчої діяльності в галузі музично-хорового мистецтва. Тому, підготовку майбутніх учителів коледжу слід розглядати як їх підготовку до творчої діяльності. Ця підготовка передбачає оволодіння системою музично-теоретичних знань, методологією і методикою творчої діяльності, численними фаховими вміннями і навичками. Робота диригента над хоровою партитурою і вироблення самостійних умінь та навичок є важливою стороною його діяльності в оволодінні диригентським мистецтвом. Навички роботи над партитурою майбутній учитель музики набуває в коледжі поступово: спочатку за допомогою педагога, а потім – самостійно. Цій важливій ділянці роботи приділяється виключна увага.

Робота над партитурою поділяється на три періоди: 1) самостійне вивчення хорової партитури; 2) розучування твору з хором; 3) виконання хорового твору на концерті.

1. Самостійне вивчення хорової партитури

По-перше, майбутній фахівець уважно знайомиться з літературним текстом, визначає тему, ідею твору, визначає темп, будову твору позначення авторів, вивчає діапазони хорових партій, склад хору, фактуру. Прослуховування хорового твору необхідно проводити на високому художньому рівні: майбутній учитель музики або сам програє твір на фортепіано, або прослуховує його з використанням інформаційно-комп'ютерних і мультимедійних технологій. Це посилює емоційний настрій, пробуджує естетичні почуття студента коледжу, підвищує інтерес до хорового твору, викликає бажання опрацювати його.

Після ознайомлення з твором розпочинається робота над вивчення хорової партитури. На індивідуальних заняттях з хорового диригування майбутні учителі музики аналізують побудову акордів (або стиль хорової фактури), визначають назву акорду (або різновидність поліфонічного складу), а ще формують здатність виразно і у характері твору виконати цю хорову партитуру на фортепіано, а потім показати своє уміння інтонаційно-чистого співу кожної хорової партії та ще з тактуванням відповідною рукою. Тому, дисципліна «Хорове диригування» є складною дисципліною, яка поєднує у собі цілий комплекс фахових дисциплін. Тому для хорового диригування тісний взаємозв'язок між суміжними музичними навчальними дисциплінами (сольфеджіо, гармонія, поліфонія, основний музичний інструмент, постановка голосу, хорознавство і аранжування, хоровий клас і практика роботи з хором, аналіз музичних форм, педагогічна практика) є вкрай важливим.

В процесі вивчення хорових партій майбутній учитель музики звертає особливу увагу на вокальну сторону їх звучання. Кожну партію він спочатку проспівує нотами, а потім – з текстом, працює над фразуванням, дикцією, диханням, ритмом, чистотою інтонування. Проспівуючи хорові партії, диригент

усвідомлює всі труднощі виконання, знаходячи методи для їх подолання, що в майбутньому буде відзначено в плані роботи з хором над партитурою, і весь арсенал методів буде застосовано в процесі практикуму роботи з хором. Граючи хорову партитуру на фортепіано, студент продумує найзручнішу аплікатуру, яка б не порушувала елементи хорової звучності, зберігала виразне фразування, динамічні відтінки, ритмічну структуру.

Важливим елементом вивчення партитури є аналіз засобів музичної виразності мелодії, ритму, метру, темпу, агогіки, ладу, тональності, гармонії, фактури, музичної форми, динаміки, кульмінаційних моментів, звукодобування, штрихів, акомпанементу, за допомогою яких розкривається художній образ.

Автор посібника «Питання диригування» М. Канерштейн відзначив, що «глибоке проникнення в характер образів твору і їх розвиток, усвідомлення загальної драматургічної лінії твору допомагає виконавцю зрозуміти наміри автора, зрозуміти зміст музики і знайти потрібні засоби для його вираження».

Важливою вимогою до аналізу хорового твору є визначення частин музичного твору та його поєднання в єдине ціле на основі ідеї, теми та художніх образів. З цією метою майбутній диригент вчиться розрізняти фразу, речення, період, частини музичного твору. Аналізуючи партитуру, майбутній учитель визначає, для якого виду і типу хору написаний твір, підбирає відповідні диригентські жести, в залежності від ритмічної структури твору, динамічних відтінків, прийомів звуковедення, штрихів, прийомів вступу, афтактів, прийомів зняття звучання хору.

До самостійної роботи студентів з хорового диригування рекомендуємо включати: написання анотацій на хорові твори з детальним музично-теоретичним, вокально-хоровим, виконавським аналізом хорових творів; художню інтерпретацію хорових творів; виконання індивідуальних творчих завдань (добір вокальних вправ і створення власних пісень для шкільного хору); знаходження інформаційно-наукового матеріалу для написання рефератів і створення мультимедійних презентацій. Виконання творчих самостійних завдань сприяють розвитку творчих здібностей майбутніх учителів музики, розкриттю здатностей до хорового диригування і практичної роботи з хоровим колективом, самореалізації і самоутвердженню студентів як творчих особистостей.

2. Розучування твору з хоровим колективом

Під час проведення практичної роботи з хором особлива увага приділяється «першим крокам» студентів по набуттю організаційних і практичних моментів у роботі з хором, особистісним і педагогічним якість майбутніх педагогів, комунікативному ставленню студентів до співаків хору.

Під час розучування хорових творів студенти коледжу проходить через деякі труднощі, а саме: психологічні труднощі у спілкуванні з хоровим

колективом; фахові і методичні труднощі під час гри хорової партитури; кропіткою роботи над інтонуванням, «ланцюговим» диханням, ритмом і темпом, ансамблем виконання, засобами музичної виразності. Труднощі виникають по причині, зокрема: 1) недостатнього організаційного досвіду і практичної роботи з хором по вивченню хорових творів; 2) недосконалого знання активних методів і прийомів; 3) поверховості знань з педагогіки, психології та інших музичних дисциплін.

Для вирішення даних проблем пропонується: 1) починати практичну роботу з хором вже на 2 курсі і систематично продовжувати її до кінця 4 курсу, базуючись на міждисциплінарний зв'язок хорового диригування з іншими навчальними дисциплінами. Завдяки даній пропозиції, майбутні учителі набудуть не тільки практичного і комунікативного досвіду із хоровим колективом, а і посилять методичну підготовку з хорового диригування і суміжних навчальних дисциплін; 2) посилити організаційну і практичну роботу студентів з учнівським хором в період навчальної педагогічної практики і впровадити використання інноваційних технічних засобів навчання у концертну діяльність учнівського хорового колективу; 3) поглибити знання студентів про сучасні принципи, методи і інноваційні комп'ютерні технології навчання з метою усвідомленого застосування їх у практичній роботі з учнівським хором.

3. Концертне виконання хорового твору

Концертне виконання хорового твору – це завершальний етап. На концерті диригент має бути емоційним, доброзичливим, зібраним і впевненим.

Висновки. Результати проведеного дослідження виявили особливості формування методичної компетентності студентів коледжу на заняттях з хорового диригування. На сучасному етапі становлення та модернізації вищої освіти для якісної підготовки майбутніх фахівців коледжу необхідні: комплексний зв'язок хорового диригування з психолого-педагогічними і суміжними музичними дисциплінами; впровадження на заняттях з хорового диригування інформаційно-комп'ютерних технологій, мультимедійних засобів навчання і комп'ютерних музичних програм.

Перспективи подальших наукових розвідок. Вивчення і впровадження на заняття з хорового диригування комп'ютерної програми «Нотатор» для запису хорової партитури нотами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зимовець Ю.М. Основи диригентської техніки. Методичний посібник. – Херсон, 2004.
2. Теряєва Л.А. Міждисциплінарні зв'язки у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів музики // Електронне наукове фахове видання «Освітлогічний дискурс» Київського університету імені Бориса Грінченка, випуск № 2 (10), 2015р.

Приходько І.О. ПРАВИЛЬНИЙ ВИБІР ПРОФЕСІЇ – ОСНОВНИЙ ФАКТОР ПІДГОТОВКИ КОМПЕТЕНТНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ДЛЯ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ВИРОБНИЧОЇ ТА НЕВИРОБНИЧОЇ СФЕР 204

Тарасюк І.В. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 209

Теряєва Л.А. ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ 212

Хробуст І.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ І-ІІ р.а. НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ 216

РОЗДІЛ III. Сучасні технології та інновації в професійних закладах освіти

Бондарчук А.І., Кондратюк С.С. АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ 224

Бредіхіна Н.І. АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ 229

Герасимчук Н.П. ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ КОУЧИНГУ ЯК МЕТОДУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН 235

Гордійчук О.М. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ 241

Дуднік Л.В., Павлюк Л.Д. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН 246

Запорожцева Ю.С. ПРОБЛЕМА РОЗВИТКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПЕДАГОГА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 249

Ісмаїлова Н.І. ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНА ЛЕКЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА СУЧАСНОГО ЗАНЯТТЯ 254